

Beschouwing van het verschil der bekkens in onderscheidene volkstammen.

Contributors

Vrolik, Gerardus, 1775-1859.

Publication/Creation

Amsterdam : J. van der Hey, 1826.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/k9bm59rm>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

BESCHOUWING

VAN HET

VERSCHIL DER BEKKENS

IN

ONDERSCHEIDENE VOLKSTAMMEN.

Sedert onze beroemde Landgenoot, de groote CAMPER, zijne aandacht wijdde aan *het natuurlijk verschil des schedels in menschen van onderscheiden landaard* (*), heeft men zich allerwege bijzonder gaan toeleggen op het verzamelen van voorwerpen, welke ter bevestiging van dat verschil konden dienen. Hoewel niet in alles en bij allen het grondmerk, waarnaar hij dat verschil wilde bepaald en afgemeten hebben, kunnende toestemmen of bevestigd vinden, trof men echter in den vorm des schedels en het daarvan afhangend gedeelte des

aan-

(*) Zie Verhandeling van PETRUS CAMPER, over het natuurlijk verschil der wezenstrekken in menschen van onderscheiden landaard en onderdom, enz., na deszelfs dood uitgegeven door zijnen Zoon ADRIAAN GILLES CAMPER. *Utrecht 1791. 4°.*

A

[1826]

after 1824

aangezigts zoo veel eigens , en zoo wel gevestigde kenteekenen van onderscheid bij deze en gene volken , dat een geoefend natuuronderzoeker zich ten deze niet ligt zal vergisfen. Wie erkent niet op het eerste aanzien den schedel eens Negers , en brengt niet in zijne verbeelding het gelaat en de geheele houding des ligchaams over op dezen beenigen grondslag? Van volken , wier gelaat en houding ons niet zoo gemeenzaam bekend zijn , is zoodanig eene denkbeeldige overdragt gewis moeilijker. Doch hoe duister ons het beeld moge voorzweven van een voorwerp , wiens schedel ons wordt voorgesteld , wij hechten er eene bepaalde gedaante aan , die ik twijfel , of , bij de wezenlijke aanschouwing van het voorwerp zelve , wel verre zou afwijken van hetgene onze verbeelding daarvan had gevormd.

Ik heb het bij mij zelven meermalen beproefd en doorgaans bevestigd gevonden , doch nooit sterker , dan nu onlangs in het aanschouwen eener Botocudische vrouw , waarvan het gelaat en de geheele wijze van zijn zoo ontwijfelbaar zijn uitgedrukt in het beenig hoofd diens volkstams , dat men de afbeelding van een enkel slechts behoeft gezien te hebben , om zich hiervan ten volle te verzekeren (*).

Ge-

(*) De keurige voorstelling van den schedel eens *Botocuden* in BLUMENBACH'S *Decas sexta Craniorum* heeft mij ter vergelijking gediend.

T. p. and plates
wanting

Gelijk nu de schedel, of liever het geheele beenige hoofd, verscheiden is in verschillende volkstammen, en zulks gemeenlijk blijft voortduren, zoo lang zij zich met geene anderen, hetzij verwijderde of naast aangrenzende volken, vermengen, kan het ook niet wel twijfel lijden, of al de overige beenen van hetzelfde voorwerp zullen te gelijk bijzondere kenmerken dragen, waardoor zij van anderen te onderscheiden zijn. Tot de onderscheiding echter, van elk afzonderlijk beenstuk, wordt eene oefening vereischt, waartoe men zich spaarzaam verledigt, en eene scherpte van oordeel, die slechts aan zeer weinigen te beurt valt.

Ligter slaagt men in zijne bepalingen, wanneer, gelijk aan den schedel, de beenen van eenig ander deel des ligchaams, in onderlingen samenhang genomen worden. Nergens echter is zulks duidelijker en ligter op te merken, dan aan de beenen des bekken.

Zit de grond van dit zoo tastbaar verschil, bij onderscheidene volkstammen, in de werktuigen, waaraan hunne voortduring is verbonden, of hangt het af van eene andere oorzaak, die met de voortteling in geen onmiddellijk verband staat? Mij dunkt van meer dan eene; die echter allen zoodanig verbonden zijn, en tot één doel zamen werken, dat, bij de opheffing of vernietiging van enkele, alle deelen in hunne werking grootelijks belemmerd worden, of geheel te niet zouden gaan.

De vorm, die het bekken bij het vrouwelijk geslacht noodig heeft, om, volgens de wijze instel-

lingen van den Schepper der Natuur, eene vrucht te kunnen ontvangen, tot volle rijpheid brengen en doen geboren worden, was onnoodig bij den man. In beiden evenwel, zijn nog vele andere vereischten, waaraan voldaan moet worden. Zoo naauw in verband staande met den tronk en de onderste ledematen, behooren de spieren genoegzame oppervlakte en punten van oorsprong en aanhechting te vinden, terwijl de inwendige ruimte van het bekken bij den mensch tevens moetende beschouwd worden, als een toegevoegd gedeelte der buikholte, ook in die betrekking niet te kort mag schieten (*). Dit alles ondertuschen belet geenszins, dat, daar in het overige des ligchaams bij onderscheidene volken groot verschil plaats heeft, ook in dit bepaald gedeelte dat verschil wordt uitgedrukt.

Ik heb reeds sedert lang voorged, dit eigenfoortige door voorbeelden te leeren kennen, daar, waar het nog niet of niet genoegzaam mogt zijn opgemerkt. Dan gedurig afgetrokken door andere bezigheden, en daarenboven weêrhouden door de zucht, om de voorbeelden zelve te vermenigvuldigen, ben ik daarin tot nu toe achterlijk geweest. Doch onzeker, of ik zal slagen in het bekomen van meerdere verscheidenheid, wil ik, door langer verwijl, het geheel terug blijven dezer beschouwing niet veroorzaken.

Ten

(*) Hoe voortreffelijk in dit alles is voorzien geworden, heb ik breeder ontwikkeld in mijne *Disferratio Academica, de homine ad flatum gressumque erectum per corporis fabricam disposito*. Lugduni Batavorum 1795. 8°.

Ten einde het verschil der bekkens in onderscheidene volkstammen te beter te doen uitkomen, zal ik de afbeelding derzelve laten voorafgaan, door de voorstelling van een mans- en vrouwebekken, van wel gevormde Europeërs; en daarop laten volgen

het bekken van een Neger en eene Negerin,
van eene Boschjesmans vrouw,
van een Javaansch man en van eene Javaansche
vrouw, en
dat van eene Mestizin.

Door deze afbeeldingen zullen vele herhalingen verijd, en de stukswijze beschrijving der bekkens aanmerkelijk kunnen bekort worden.

De beroemde SÖMMERING heeft reeds voor vele jaren het groot verschil doen opmerken, hetgeen er, buiten het onderscheid van kleur, bestaat tuschen den Aethiopiër en Europeër (*). Dit verschil in vorm en ligchaamsgestalte blijft hen, hoezeer naar andere werelddeelen overgebracht, genoegzaam bij, zoodat men hetzelfde voortdurend kan opmerken bij hen, die van geslacht tot geslacht in onze Westindische bezittingen, in dienstbaren staat gehouden worden, of als vrije Kolonisten bestaan vinden.

Doch gelijk bij de bewoners van meer beschaafde landen, hoewel in algemeene trekken overeenstemmende, werkelijk verschil plaats heeft, in gedaante,
na-

(*) S. TH. SÖMMERING, *über die körperliche Verschiedenheit des Negers vom Europäer*. Frankfurt und Mainz 1785. 8°.

natuurlijke gesteldheid en zedelijken aanleg, zoo ook lijdt het geen twijfel, of de Negers verschillen onderling zeer veel, en zouden zulks nog meer, bijaldien aan de ontwikkeling hunner verstandelijke vermogens, ernstiger werd gedacht en vlijtiger gearbeid. Of zij echter wel immer, als volk beschouwd, geraken zullen tot het hooge punt van beschaving, waardoor *Europa* en andere verlichte werelddeelen, zoo heerlijk schitteren, hieraan zoude ik schier wanhopen, bij de overweging van zoo vele raakpunten, waardoor zij aan het dierlijke grenzen.

SÖMMERING heeft er zeer velen opgeteld en met eene behoedzame naauwkeurigheid beschreven. Mijn doel brengt geenszins mede, dezelve breeder uiteen te zetten. Ik mag echter bij de beschouwing van het bekken, niet onopgemerkt laten, dat ook daarin zonderlinge blijken voorkomen van het meer dierlijk bestaan des Negers.

Bij de dieren brengt in het algemeen de instelling der Natuur mede, dat die van het mannelijk geslacht krachtiger gespierd, beter of alleen voorzien van wapenen, en bij dit alles moediger ten aanval of fikser ter verdediging zijn, dan de zwakker gestemde wijfjes.

Een niet ongelijk verschil van lichamelijke gesteldheid en kracht, heeft ook bij ons menschen plaats. Het openbaart zich reeds in de gewone werkzaamheden des levens en in alle bewegingen, zoodat men het ongedwongen opmerkt en met zeker-

kerheid bepalen kan. Hetgeen ons behaagt in eene vrouw, is bij den man afschuwelijk, en zoo ook omgekeerd.

Dat zulks grootendeels, zoo niet geheel afhangt van de meerdere losheid in het teedere gestel der vaste deelen, de meerdere fijnheid van zenuwen, de grootere beweegbaarheid der vezelen, den hooger graad van aandoenlijkheid, is vooral daaruit blijkbaar, vermits voorwerpen van het mannelijk geslacht in hunne houding, manier van handelen en geneigdheid des te meer van de teedere sekse eigens hebben, naar mate zij, ten dezen aanzien, haar nader bijkomen.

Elke kunne derhalve heeft hare bijzondere gesteldheid, waardoor zij, zelfs na aftrek der deelen, waarvan de instandhouding des geslachts afhankelijk is, merkbaar van de andere verschilt.

Wij zouden dit in alle bijzonderheden kunnen volgen en duidelijk maken. Doch alleen voorhebbende, het in een afzonderlijk deel des beengestels te doen opmerken, zal ik als voorloopige aanmerking hier alleen bijvoegen, dat ook in het geheele geraamte de kenmerken van man of vrouw niet minder staan uitgedrukt, dan in de zachte deelen, die haar omgeven, of op hunne beurt door hetzelfde worden gedekt en ingesloten (*).

Het

(*) Men vergelijke de nimmer overtroffene voorstelling van het geraamte eens mans in B. S. ALBINI *Tabulae sceleti et musculorum corporis humani* met de *Tabula sceleti feminini* van S. TH. SÖMMERING; en, zoo men het

Het beengestel der vrouw, schoon tot volkomen wasdom gevorderd en van dezelfde grootte, als bij den man, heeft mindere ruwheid op de oppervlakte, kleinere doornachtige uitwassen, minder diepe groeven, kleinere gewrichtsholten en beenhoofden, meerdere rondte en ligtheid.

Zoo de beenen nu in hunne zamenvoeging, buiten de algemeene, nog bijzondere einden te vervullen hebben, valt dit verschil te duidelijker in het oog.

Het bekken, bijkans bij alle viervoetige dieren van het vrouwelijk geslacht moettende dienen, om derzelver vrucht, tot volle rijpheid gekomen zijnde, vrijen doortogt te verleen (*), behoort zoo gevormd

verschil van uitdrukking in de zachte deelen tevens wil opmerken, voege men er bij, de keurige afbeeldingen van man en vrouw, te vinden in het tweede deel van ANDR. VESALII *Opera omnia*; tegenover bladzijde 608 der Leydsche uitgave in folio, van het jaar 1725.

(*) De mol maakt hier eene merkwaardige uitzondering, reeds voor vele jaren door CAMPER opgeteekend, en later ook door BLUMENBACH vermeld. Zie oplossing der vraag, door het Bataafsch Genootschap te Rotterdam voorgesteld, „of er natuurlijke redenen zijn, „waarom de mensch, meer dan eenig dier, met ziekten „en gebreken heeft te worstelen; zoo ja, hoe ver der- „zelver nasporing aanleiding kan en moet geven, tot „meerdere voltooiing van de voorschriften der genees- „kunst ter onderhouding of herstelling der gezondheid.” pag. 11. Amsterdam 1783. 8°. en *Handbuch der vergl. Anatomie*, pag. 64. Göttingen 1805. 8°.

vormd te zijn, dat hieraan uit zijne zamenstelling geen beletfel kan voortkomen. De verloskunde geeft ons de regels, waarnaar wij de rigtigheid van dat verschil in bekkens van beiderlei geslacht bij den mensch beoordeelen (*).

Ik heb getracht, hetzelfde in de voorstellingen op plaat I en II te doen uitkomen. Zij zijn genomen naar wel gevormde bekkens van een *Europeesch man* en van eene *Europefche vrouw*, op middelbaren leeftijd gestorven (†).

Wan-

(*) Ik heb, die regels in acht nemende, bij deze Verhandeling eene tafel gevoegd, waarop met naauwkeurigheid bepaald zijn de metingen, die men gewoon is aan bekkens te nemen. Ik heb mij bij den Neger en Javaan niet gehouden aan het opgeven der maten van één enkel bekken, en zou zulks bij de Boschjesmansvrouw en Mestizin ook gedaan hebben, zoo mij daartoe de gelegenheid niet had ontbroken. Van Europefche bekkens zijn uit verloskundige fchriften de maten bekend. Ik heb echter niet overbodig geacht van de twee, door mij voorgestelde, naauwkeurige maatsbepaling te leveren.

(†) Bij de voorstelling van deze, gelijk bij die der overige bekkens, wier afbeelding ik aan mijnen zoon verschuldigd ben, heeft men bijzonder acht gegeven, dat zij uit hetzelfde gezichtspunt geteekend werden. Daaruit echter is noodzakelijk voortgevloeid, dat, wilde men de inwendige gesteldheid tot op het punt der staartbeentjes aanschouwelijk maken, de helling van het eene bekken iets grooter, dan die van het andere moest worden. Dit verschil nogtans is van te weinig betee-

Wanneer men nu het bekken der vrouw in vergelijking brengt met dat des mans, vindt men bij de vrouw het heiligbeen breeder, minder sterk gekromd in de dwarse strekking en ook in de lengte regter afloopend, eindigende in staartbeentjes, die smaller en ook doorgaans beweegbaarder zijn.

De darmbeenen staan regter opwaarts, overdekken het heiligbeen aan den achterkant niet zoo ver, als bij mannen, waardoor het kruis bij vrouwen breeder wordt. Zij gaan van den bovenrand der gewrichtsvlakte, waardoor zij aan de zijden van het heiligbeen verbonden worden, met eene grootere bogt in de schaambeenen over. Deze streken minder voor, dan aan het mansbekken; ook is de hoogte van hun gewricht doorgaans kleiner.

De zitbeenen staan meer buitenwaarts, vooral aan derzelver knobbels. Van hier met hunne takken opklimmende naar de schaambeenen, vinden wij den hoek, dien zij aldaar vormen, tusfchen negentig en honderd graden, terwijl diezelfde hoek aan het mansbekken berekend wordt, slechts van zeventig tot tachtig te klimmen.

De kenis, dan dat het in de voorftelling zelve aanmerkelijke veranderingen of voorbehoedingen zoude vereischt hebben.

De betrekkelijke stand der deelen is bij allen ongeveer dezelfde, waardoor de punten van vergelijking ligt worden. Waarom ik het onnoodig oordeel, deswege in verdere uitwijding te treden.

De randen van de onderste takken der schaambeenen, of, zoo men wil, de opklimmende der zitbeenen zijn meer buitenwaarts gekeerd, waardoor het bekken hier als van zelve wijder wordt, en met ruimer opening onder het schaambeensgewricht voorzien is.

De heupkommen zijn meer naar voren geplaatst, dan in mansbekkens, hetgeen het minder vooruitstaan der schaambeenen, waarvan ik straks gesproken heb, ten gevolge heeft.

Beschouwt men het bekken eener vrouw in verband met den tronk en onderste ledematen, dan vindt men de lenden meer uitgehold, of, gelijk men gewoon is te spreken, meer ingevallen; den hoek van vereeniging van den laatste lendenwervel met het heiligbeen scherper, de helling des bekkens tot den horizont grooter; de dijbeenen aan de heupgewrichten wijder van een staande, derzelver halzen dwarfer, waardoor de schoot wijder wordt.

Deze laatste bijzonderheden vermeld ik alleen, omdat zij met de gesteldheid des bekkens ten naauwste verbonden zijn, en, als het ware, door dezelve bepaald worden. Zij kunnen, hoewel niet voorgesteld in deze afbeeldingen, uit den vorm der bekkens gedeeltelijk worden afgeleid.

De bekken van Europeërs onderscheiden zich dus in beiderlei kunne zoo duidelijk, dat men zich in derzelver bepaling niet wel zal kunnen vergisfen.

Doch hoe merkbaar verschil er moge plaats hebben, tusfchen de bekken van man en vrouw, ziet men

men echter genoegzaam, dat zij, als ware het, dezelfde kern dragen, en van voorwerpen genomen zijn, die in houding en kracht, in geen hoogen graad uiteen loopen.

Brengt men zijn oog over op het bekken van eenen Neger en eene Negerin, welk een afstand tusschen man en vrouw (*)! Het bekken des mans, al ware het van eenig woest dier genomen, zou niet wel vaster van stof en zwaarder van been kunnen zijn. Neemt men daarentegen het bekken der vrouw, welk eene uitdrukking van teederheid, welk eene ligtheid, welk eene ronding en kleinheid van aanhechtingspunten voor de spieren! Doch hoe teeder zich haar bekken, in vergelijking met dat des Negers, moge voordoen, mist het nogtans, bij zoo velen als door mij onderzocht zijn, die volkomen doorschijnende plek, welke, doorgaans het tafelscheidfel uitfluitende, de beide beenplaten aan elkander verbonden houdt, bij Europeesche vrouwen. Slechts bij eene hoogbejaarde Negerin, vond ik er een duidelijk blijk van, dat echter, tegen het volle licht gezien, toonde, niet alle tafelscheidfel geheel te misfen. Men zoude niet te min, hoezeer het karakter van eigensoortigen volkstam zich ook in het bekken der Negerin verraadt, naauwelijks gelooven, wat de dunheid van het geheele zamenstel aanbelangt, dat het van een gelijk ras met den Neger is genomen. Zoo zeer verheft zich hier de man; doch die verheffing brengt hem te nader aan
het

(*) Plaat III en IV.

het dierlijke, gelijk ook de vorm van het bekken der vrouw, hoe teeder ook van zamenstel, ons het denkbeeld van hare toenadering, tot het dierlijke, niet kan losmaken.

Het regt opvoeren der darmbeenen; derzelver grootste hoogte aan de achterbovenste knobbels; de sterkere toenadering van de voorbovenste tot elkander; het minder breede heiligbeen (*); de hiervan afhangende geringere breedte der heupen; de kleine afstand tusfchen den bovenkant van het gewricht der fchaambeenen en het vooruitstekende des heiligbeens; de kortheid van de dwarfe doormetingen aan zitbeensdoornen en zitbeensknobbels, de uitgerekte gedaante, die het bekken door dit een en ander verkrijgt, alles roept voor onzen geest, de toenadering van dezen vorm, tot dien der apen. Doch gelijk daar de ruimte van het bekken genoegzaam is tot het gemakkelijk baren, zoo is zij ook hier volkomen afgemeten, naar de mindere breedte van het hoofd der vrucht; hetwelk daarenboven den uitgang ligt vindt onder den wijden boog der fchaambeenen.

Brengt

(*) Men versta dit niet zoo, als of het werkelijk smaller, dan dat van den man zijn zoude. Het is minder breed betrekkelijk dat van blanke vrouwen. Door deze mindere breedte mist men echter een der teekens van onderscheid, waardoor bij Europeërs het heiligbeen van man en vrouw, onderling verschillen. De meerdere teérheid moge ons dan tot zulk een teeken dienen. Ook toont het zich, afdalend in het kleine bekken, zeer duidelijk aan gedaante en breedte.

Brengt men, na deze beschouwing, zijn oog nog eens terug, op het bekken des Negers, dan vindt men, dat bij het zonderling zware, zich nog vele kenmerken opdoen, waardoor het eigensoortige van zijnen volkstem wordt aangeduid.

De uitgerekte vorm, die wij ook bij het Negerinne bekken opmerkten, en welke onze gedachten tot die der apen leidde, is hier vooral duidelijk. De darmbeenen toonen daardoor eene zonderlinge gedaante. Het toppunt van het hellend vlak, dat bij den Europeër gevonden wordt op het midden van de kom der darmbeenen, tusschen den voorbovensten en achterbovensten knobbel, zit bij den Neger juist op den achterbovensten en dus het verst mogelijk verwijderd van de plaats, die het bij Europeërs inneemt.

De voorbovenste knobbels staan veel lager, in betrekking tot de heupkommen, doch steken te gelijk minder voorwaarts. De vooronderste knobbels staan zeer na aan den rand der heupkom. Bij den Europeër is een grooter afstand merkbaar, tusschen deze deelen.

De lengte van de rechte doormeting, aan den uitgang van het kleine bekken, is, in vergelijking tot de dwarse doormeting, zeer groot.

Aan de inwendige ruimte van het kleine bekken, vindt men eene grootere onderlinge toenadering van de zitbeensdoornen; hetgeen niet enkel als een gevolg van de meerdere smalheid des bekkens kan beschouwd worden. Want bij den uitgang is nauwelijks eene mindere ruimte merkbaar, dan bij

Eu-

Europeërs. De zitbeensknobbels staan niet minder
wijd van elkander. Alleen is het bekken, gelijk
van boven, ook hier aan de voorzijde langer;
waardoor de hoek onder het schaambeensgewricht
scherper, en de uitgang aldaar eenigzins naauwer
wordt, dan bij blanken.

Zoo het bekken van Negerinnen kenmerken draagt,
die van haren onbeschaafden staat getuigen, niet
minder naderend aan het dierlijke is dat eener
Boschjesmansvrouw (*). Het jammert mij zeer, niet
in het bezit te zijn van het bekken eens mans dier-
zelfde volksklasse. Ik mis hierdoor een punt van
vergelijking, hetwelk bij de beschouwing der mans-
en vrouwebekken van Neger en blanken zoo
wel te stade kwam, en ons hier waarschijnlijk niet
minder zou dienen. Dit gemis zal ons echter niet
hinderen in een ander punt van vergelijking, waar-
door het onderscheid bepaald moet worden, hetgeen
er heerscht tusschen de bekkens van Negerin en
Boschjesmansvrouw.

Hoewel beiden op een' zeer lagen trap van
menschheid staande, verschillen zij nogtans onder-
ling in zoo vele opzigten, dat naar alles, wat
daarvan ter onzer kennis is gekomen, de Neger
zich veel hooger boven den Boschjesman mag ver-
heven rekenen, dan deze zich boven het redeloos
gedierte.

Of de volstrekte staat van omzwerving, die alle
maat-

(*) Plaat V.

maatschappelijk verband uitsluit, niet te beschouwen zij als de eerste en voornamste oorzaak van dat dierlijke en woeste, hetgeen dezen volkstam wordt te last gelegd, en of de Hottentotten niet oorspronkelijke Boschjesmannen zijn, die zich in horden maatschappelijk verbonden en daardoor den eersten grond legden tot beschaving, is zelfs voor de bewoners der Kaapstad en voor reizigers, die met nauwkeurigheid de inwendige gesteldheid van *Afrika's* zuidhoek onderzocht hebben, tot nu toe verborgen gebleven.

Dat de boschjesmannen, onder gunstige omstandigheden gebragt, niet onvatbaar zijn voor beschaving, is mij in den jongen gebleken, op een' tienjarigen leeftijd, door den Generaal JANSSENS, in bescherming genomen en op zijne terugreis van de *Kaap de Goede Hoop* naar *Holland* overgebragt. Ik zag dien jongen, toen dertien jaren oud zijnde, te *Amsterdam*, en was getuige van de aanvankelijke ontwikkeling zijner geestvermogens. De Boschjesmansvrouw, die te *Parijs* als eene *Venus Hottentote* den nieuwsgierigen werd voorgesteld, en achttien maanden aldaar geleefd heeft, was ook niet geheel zonder beschaving (*).

De

(*) Son caractère était gai, sa mémoire bonne, et elle reconnaissait, après plusieurs semaines, une personne qu'elle n'avait vu qu'une fois; elle parlait tolérablement le hollandais, qu'elle avait appris au Cap, savait aussi un peu d'anglais, et commençait à dire quelques

De groote overeenkomst van den schedel eens Hottentots, in het jaar 1824 aan de *Kaap de Goede Hoop* overleden, en mij van daar gezonden, met den vorm des hoofds van deze Boschjesmansvrouw, geeft kracht aan het gevoelen, dat beiden oorspronkelijk zijn van denzelfden stam.

Ook meen ik voor deze stelling eenigen grond te mogen ontleenen uit de verklaring van LICHTENSTEIN, dat de onderscheidende kenmerken van het geslacht der Hottentotten zich in dubbele uitdrukking wedervinden bij de Boschjesmannen. Hij zegt woordelijk: „ Die allgemeinen unterscheidenden Kennzeichen der Hottentotten Race: die breite „ platte Nase, die zwischen den Augen sich fast „ gänzlich verflacht, und die breit hervorragenden „ Wangenknochen werden bei der Magerkeit der „ Bosjesmans doppelt bemerkbar.” (*)

Kan men dit, gelijk het schijnt, voor zeker aannemen, dan zouden vele verschillen gemakkelijk zijn te vereffenen over bijzonderheden, die de eene schrij-
ques mots de français; elle jouait avec assez d'oreille de ce petit instrument qu'on appelle Guimbarde.

Zie de beschrijving en afbeelding eener *Femme de Race Boschismanne*, medegedeeld door G. CUVIER, in *Histoire naturelle des Mammifères*, par F. CUVIER et GEOFFROY ST. HILAIRE, pag. 3. Paris. Folio.

(*) Zie *Reisen im Südlichen Africa in den Jahren 1803, 1804, 1805 und 1806*, von HINRICH LICHTENSTEIN. Erster Theil, Seite 187 und 188. Berlin 1811.

schrijver opgeeft, aan Hottentotsche vrouwen gevonden te hebben, terwijl een ander daarvan of geene melding maakt, of ze als eigen aan Boschjesmansvrouwen beschouwd wil hebben. Ik bedoel het zoogenaamde schort of voorhangfel der teeldeel en den uitgebreiden vetklomp, die het achterste en de heupen dekt. Behooren beiden, doch wel bijzonder de vetklomp aan de vrouwen der Boschjesmans en zijn de Hottentotsche vrouwen meer of min beschaafde menschen van denzelfden volkstam, dan zoude het niet zoo vreemd zijn, dat diezelfde staat van beschaving in deze uiterlijke verschijnselen des ligchaams veranderingen laat geboren worden, en hen ten laatste geheel doet verdwijnen. Zij kunnen dan bij sommigen, die nog minder verwijderd zijn van de oorspronkelijke ruwheid, worden aangetroffen, en bij anderen, meer genaderd tot den beschaafden mensch, gedeeltelijk of geheel ontbreken.

In de Boschjesmansvrouw, ten jare 1815 te *Paris* overleden, bestonden beide verschijnselen in hunne volheid (*). In de vrouw, waarvan ik het

(*) „Sa conformation,” zegt G. CUVIER, „frappait
„d'abord par l'énorme largeur de ses hanches, qui
„passait 18 pouces, et par la saillie de ses fesses, qui
„était de plus d'un demi-pied, etc.” l. c. pag. 3. En
vervolgens op pag. 4. „Elle tint son tablier soigneuse-
„ment caché, soit entre ses cuisses, soit plus profon-
„dément; et ce n'est qu'après sa mort qu'on a su
„qu'elle le possédait.”

het bekken voorstel, vond de geneesheer HORSTOK, aan wiens goedheid ik hetzelfde verschuldigd ben, in het jaar 1824 aan de *Kaap de Goede Hoop*, dienzelfden vetklomp, en de teeldeelen misten ook de zonderlinge bedekking niet.

Het aanwezen van zulk een hoop vet, die bestendig op het kruis en de heupen drukt, moet merkbaaren invloed hebben op den geheelen stand des ligchaams, doch meer bijzonder op de helling des bekkens en het inwaarts dringen van het vooruitstekend gedeelte des heiligbeens. De ligchaamsgestalte is, wat de lenden betreft, keurig voorgesteld door den beroemden G. CUVIER. De stand der kniën echter schijnt mij minder gelukkig getroffen; want, zoo ik ten deze niet dwale, kunnen de dijen niet bestendig regtlijnig op de scheenbeenen gehouden worden bij zulk een overwigt des bekkens; maar zij zullen meer of min hoekig onderling verbonden worden.

Dat nu die vetklomp ook al dient, om de Boschjesmansvrouw te doen naderen tot het geslacht der apen, waarvan sommige wijfjes iets dergelijks vertoonen, is door CUVIER beweerd (*). Zeker is het,

(*) Elles offrent," zegt hij, sprekende van de groote vetklompen, die de Boschjesmansvrouwen om hare heupen dragen, „Elles offrent une ressemblance frappante avec celles qui surviennent aux femelles des „Mandrills, des Papions, etc. et qui prennent, à certaines époques de leur vie, un accroissement vraiment „monstrueux." l. c. pag. 5.

het, dat de geheele vorm des bekkens den lagen stand aanduidt, waartoe deze volkstam behoort.

Bij geen mensch, ten zij wangestalte daartoe aanleiding mogt gegeven hebben, vindt men de heupbeenen zoo regtstandig. Zij wijken vooral af door de groote hoogte der darmbeengedeelten, in vergelijking met derzelver breedte. Die breedte is ongeveer een half duim minder, dan aan bekkens van blanke vrouwen. De hoogte daarentegen wint het van allen, rijzende tot ver over de helft van den vierden lendenwervel.

De tafel der maatsbepaling doet dit verschil in hoogte wel niet zien. Maar de diepte van het groote bekken, genomen zijnde naar de lengte van het hellend vlak tusschen den kam en den onderrand des darmbeens, moet hierin de grond van die gelijkheid in opgave gezocht worden.

De onderlinge afstand der voorbovenste knobbels van den kam der darmbeenen is een vierde duims minder, dan in mijn kleinste Negerinne bekken, en bij de grooteren scheelt het drie vierde ja een' geheel duim. De vooronderste knobbels, die bij de Negerinne bekkens, door de hellende vlakke der darmbeenen, ver binnenwaarts verwijderd zijn van de voorbovenste verhevenheden, staan hier bijkans regtlijnig onder dezelve.

Dit alles zamen genomen, geeft aan het bekken die zonderlinge kokervormige gedaante, welke aan geen der overigen gevonden wordt.

De zitbeensdoornen staan zoo wijd van elkander, dat men het bekken, bij eene helling van 45° ,

van boven inziende, derzelver punten niet ontdekken kan.

Gelijk bij het Negerinne bekken de breede doorschijnende plek gemist wordt op de vlakte der darmbeenen, zoo ontbreekt zij ook bij de Boschjesmansvrouw. Er schijnt echter hier minder tafelscheidfel, dan bij Negerinnen, tusfchen de binnenste en buitenste beenplaat, aanwezig te zijn.

Het heiligbeen is van boven naar beneden sterker uitgehold, dan bij andere vrouwen. Deszelfs grondstuk steekt meer vóór in het bekken. Door die grootere uitholling van het heiligbeen, krijgt men op deszelfs achtervlakte eene verhevenheid, waardoor het kruis als opwipt. Deze verhevenheid wordt nog vermeerderd door dikke knobbeltjes, die de parabolifche ruimte op de onderachtervlakte van het heiligbeen omgeven. Hierdoor immers wordt het achteronderfte des heiligbeens, in zijn verband met het flaartbeentje, aanmerkelijk hooger, dan bij andere vrouwen. Die grootere dikte der knobbeltjes heeft waarschijnlijk gediend, om de aanhechtingspunten te vermeerderen voor de zware vezelen van het celweeffel, waarin de vetklomp, die het kruis en de heupen dekt, zit ingesloten.

De zitbeensknobbels zijn zeer ruw en dik. Hunne buitenzijdelingsche achtervlakte strekt zich breeder en hooger uit, dan bij eenig ander, door mij onderzocht, vrouwebekken.

De heupkommen zijn meer achterwaarts geplaatst, dan men gewoon is bij vrouwen aan te treffen; waardoor de fchaambeensgeleding meer voorwaarts

komt te staan. Zou zulks aldus verordend zijn, om het dieper indringen van het vooruitstekende des heiligbeens niet te doen schaden aan die ruimte van het bekken, welke in de regte doormeting van den ingang is begrepen?

De hals der dijbeenen is veel korter, dan bij Europeſche vrouwen, merkelyk korter zelfs, dan bij Negerinnen, en minder ſchuins afloopende. De dijbeenen zijn tot ver beneden de groote draaijers platter. Welke teekens, zamen genomen, wederom eene toenadering verraden tot de dieren (*), grooter, dan de inwendige ruimte van het bekken dezelve zoude doen vermoeden. Want, hoewel de regte doormeting van den ingang des kleinen bekken niet de volle maat houdt, die men bij Europeſche vrouwen gewoon is aan te treffen, is dit verſchil echter niet aanmerkelyk. Van de overige afmetingen zijn ſommigen zelfs grooter dan bij deze; de hoek vooral onder de ſchaambeensgeleding, overtreft verre dien van Europeſche vrouwen.

Die grootere ruimte voor den doortogt der vrucht zal

(*) Zoo ook vond men het in het lijk der Boſchjesmans vrouw, waarvan reeds boven is geſproken.

„ Les femurs de cette Boſchismanne, ” zegt G. CUVIER, „ avaient une ſingularité notable; leur corps était „ plus large et plus aplati d’avant en arrière; leur col „ était plus court, plus gros et moins oblique. Ce „ sont tous là des caractères d’animalité.” Zie ter aangeh. plaatſe pag. 6.

zal vermoedelijk in verband staan met de grootte van het wichtje. Het beenig hoofd van den volwassen Hottentot, waarvan ik hiervoren reeds gesproken heb, is volgens nauwkeurige meting meer dan een' halven duim breeder, op de hoogte der wandbeensknobbels, dan de breedste der Negerfchedels, die ik bezit (*). Dat het aangezigt, vooral bij de jukbeenen, zeer breed is, werd nog laatstelijk door G. CUVIER opgeteekend (†). Dergelijke ge-

(*) Dat de vorm des bekkens in zeer nauw verband staat met den vorm des schedels, is scherpzinnig betoogd door Dr. M. J. WEBER, in zijne Verhandeling *über die Conformität des Kopfes und Beckens*, en nader aangedrongen in zijn *Neuer Beitrag zur Lehre von der Conformität des Kopfes und Beckens*. Zie *Journal der Chirurgie und Augen-Heilkunde*, herausgegeben von C. F. GRÄFE und PH. V. WALTHER. Vierter Band. Viertes Heft. S. 694 en volgg. Berlin 1823. 8°. en *Verhandlungen der Kaiserlichen Leopoldinisch-Carolinischen Akademie der Naturforscher*. Dritter Band. S. 413 en volgg. Bonn. 1823. 4°.

(†) „Son visage tenait en partie du Nègre par la saillie des mâchoires, l'obliquité des dents incisives, la grosseur des lèvres, la brièveté et le reculement du menton; en partie du Mongole par l'énorme grosseur des pommettes, l'aplatissement de la base du nez et de la partie du front et des arcades sourcilières qui l'avoisinent, les fentes étroites des yeux.” Terzangeli, plaatse pag. 3.

feldheid is door mij ook waargenomen bij eenen anderen Hottentotschen schedel.

Met deze meerdere breedte van het aangezicht op de hoogte der jukbeenen moet, volgens WEBER, de meerdere lengte van de dwarse doormeting aan den ingang des kleinen bekkens in naauw verband gebragt worden (*).

Dat nu, gelijk de vorm, waartoe het geheele ligchaam bij toenemenden wasdom zal geraken, reeds besloten is in het teedere wichtje, dat zoo eerst wordt geboren, ook het hoofd aanvankelijk de kernen draagt voor zijne toekomstige ontwikkeling, en zoo wel in grootte, als gedaante daarvan de kenmerken medebrengt, zal niet wel gegronde tegenspraak ontmoeten kunnen.

Ik geloof derhalve niet te veel gewaagd te hebben met de vooronderstelling, dat de meerdere ruimte des bekkens bij dezen volkstam haren grond vindt in de meerdere breedte van het hoofd der vrucht, die door hetzelfde, ter aanschouwing des levenslichts doortogt nemen moet.

De Javaan onderscheidt zich in zoo vele opzigten van de volken, wier bekkens wij in hunnen eigen-

(*) „Eine Linie,” zegt hij, „gezogen von der ersten habensten Stelle des einen Jochbogens zur entgegengesetzten Seite und Stelle, stimmt mit dem Querdurchmesser der obren Apertur des kleinen Beckens überein; ich nenne sie den Querdurchmesser des Gesichts.” Zie zoo even aangehaalde *Verhandlungen*, S. 417.

eigenaardigen vorm leerden kennen, dat men niet van overijling kan beschuldigd worden, zoo men hem ten dezen aanzien een eigen kenmerk wil toegestaan hebben. Onder eene luchtstreek levende, waarvan de warmte wel meermalen tot eene groote hoogte klimt, maar welke op de bergachtige streken nimmer overgaat tot eene verzengende hitte, die het aardrijk schroeit of den wasdom keert; levende op eenen bodem, die, als werd dezelve telken jare door nieuw voedsel verjongd, nooit ophoudt, rijkelijk mede te deelen van zijne vruchtbaarheid; zich vooral generende van de voortbrengfelen des lands, die zijne nijverheid en vlijt overvloedig aankweekt en vergaart; bij de vereering van een Opperst Wezen verbonden aan de naauwgezette betrachtting van zijnen pligt, geniet hij al de voordeelen van het aartsvaderlijke leven, wordende phyfiek en moreel tevens tot eenen ftaat van verfijning gebragt, die wij bij den Neger en Hottentot te vergeefs zouden gezocht hebben.

Er is in de gefalte des ligchaams bij den Javaan eene verwonderlijke fraaiheid van vorm, in zijn geheel voorkomen eene innemende teederheid, in al zijne bewegingen eene zonderlinge vlugheid, voor alles, wat hem treft of roert, een hooge graad van aandoenlijkheid, die zich vooral uitdrukt in zijn harmonisch gevoel voor de muziek. Geen wonder derhalve, dat die eigene teederheid zich ook in deszelfs beengestel laat vinden, en dat het bekken, wat vorm en zamenftel betreft, daaraan volkomen deel heeft. Man en vrouw beide fchijnen

in die zonderbare teederheid van been te deelen; niet echter zoo geheel, of men zoude, indien ook het eigenfoortige van de gedaante des bekkens ons derzelver verschil niet deed opmerken, het door de zwaarte van stof, of door het onderscheid in uitwasfen, verhevenheden en dieptens kunnen bepalen.

Ik stel in vergelijking voor, het bekken van een Javaansch man, op zijn zes en dertigste jaar in het hospitaal op *Wel te vreden*, in de nabijheid van *Batavia* overleden (*); en van eene Javaansche vrouw, die in haar drie en twintigste jaar stierf (†).

Bij het eerste aanschouwen denkt men aan het been van kinderlijken leeftijd, en het is slechts de nadere overtuiging, dat alles kenmerken draagt van vollen wasdom, welke ons van dat eerste denkbeeld terug roept. Doch diezelfde overtuiging leert ons te gelijk, dat de spieren, welke de beenvlakten van het bekken dekken of daarvan oorsprong ontleenen, van veel mindere zwaarte, uitgebreidheid en sterkte zijn, dan bij Europeërs, Negers en Hottentotten; dat zulks doorgaat in beiderlei geslacht, hoewel veel duidelijker zichtbaar bij den man.

Daar zich waarschijnlijk dat zonderling teedere reeds laat vinden aan de vrucht en het eerstgeboren kind, is welligt daaruit af te leiden de moeilijkheid van baring, die Javaansche vrouwen ondervinden, bijaldien zij door naauw verkeer met Euro-
pe-

(*) Plaat VI.

(†) Plaat VII.

peërs in staat van zwangerschap gebragt zijn geworden, eene moeilijkheid, waaraan zij anderzins niet gewoon zijn te lijden.

Bij het bekken van eene Javaansche vrouw, hetwelk mij voor meer dan drie en twintig jaren geschonken werd, en nu door mij in afbeelding wordt voorgesteld, kreeg ik schriftelijke mededeeling van dit verschil in de gemakkelijheid van baring (*). Ik heb dit stuk aan kunstgenooten, die mij-

(*) Ik ben deze, nevens het bekken, verschuldigd aan wijlen den vermaarden Geneesheer DEIMAN, die beiden ontvangen had van eenen kunstgenoot, welke vele jaren op Java de praktijk had geoefend. De brief zelve is van den volgenden inhoud:

Wet Edel Heer!

Hier nevens het bekken van een Javaansche vrouw van na mijne gisfing 22 of 23 jaren. Ik heb te Groningen meer andere, maar die zijn los. Gij zult Uw zeeker verwonderen over de naauwheit van agteren tot voren en over de ondiepte! evenwel kramen zij gemakkelijk, omdat hare kinderen zo weinig agterhoofd hebben, en mogelijk ook, omdat hare banden zo rekbaar zijn. Maar nimmer hebbe ik een vrouw behoeven te verlossen, als die door een Europeaan bezwangerd was. Verlost zijnde, gaan zij zich aansonds in de Rivier baden, en swimmen weeder, dat zij in de laatste maanden harer swangerheit niet kunnen doen, bij gebrek van het evenwigt te kunnen bewaren. UEd. kan &c.

Uwd. Dienaar

v. h.

(was geteek.) JACOBUS VAN DER STEEGE.
den 10 Maart 1802.

mijne verzameling verlangden te zien , menigmaal en getoond en deszelfs zonderlinge ligtheid , schijnbare kleinheid , en bijkans ronde opening bij den ingang tot het kleine bekken laten opmerken. Of zulks aanleiding gegeven hebbe tot eene aantekening van den beroemden verloskundigen E. VON SIEBOLD , kan ik zelfs bij gisfing niet bepalen. Naar den inhoud zoude zij schijnen t'huis te hooren bij Negerinnebekkens. Maar daar heeft men kunnen zien , dat deze aanmerking niet voegt ; gelijk dan ook door mij nimmer aanleiding is gegeven tot het vormen van zulk eene voordragt van maten , als in die aantekening wordt aangetroffen. (*)

De

(*) „ An den Becken der Geschlechtsreifen Negerinnen ,” dus luidt de noot , „ sollen sich alle Durchmesser umgekehrt verhalten und die Conjugata des Eingangs den grossen und der Queerdurchmesser den kleineren Raum repräsentiren , wie dies meistens bei Thierbecken beobachtet wird ; Herr Profesfor DOUTREPONT aus *Salzburg* und Herr Dr. GEHLER aus *Leipzig* , die mich auf ihrer Durchreise aus *Holland* besuchten , versicherten mich bei Herrn Prof. VROLIK in *Amsterdam* Becken von Negerinnen gesehen zu haben , welche dieses differirende Verhältniß von den Becken der Europäerinnen bestätigen.”

Zie *Handbuch zur Erkenntnifs und Heilung der Frauenzimmerkrankheiten* von Dr. ELIAS VON SIEBOLD. Erster Band. S. 11 und 12. *Frankfurt am Main* 1811.

In de tweede uitgave van dit belangrijk werk zijn , bij de hier bedoelde aantekening , de namen der Heeren

DOU-

De kort ingedrongen schedel der Javanen schijnt als afgedrukt in de ronde gedaante van den ingang des kleinen bekkens, die wel het zichtbaarst is aan de vrouw, doch ook niet gemist wordt bij den man.

De mindere breedte van de dwarse doormeting aan dezen ingang schijnt eene sterkere helling van de darmbeenen buitenwaarts noodzakelijk te maken, opdat deze ruimte met buik en borst in overeenstemming gebragt zoude worden.

Van deze sterke helling buitenwaarts hangt tevens af, de zoo zeer verwijderde rigting binnenwaarts van de vooronderste knobbels der darmbeenen.

Ik heb bij voorkeur eene afbeelding gegeven van het kleinste der Javaansche vrouwebekken, omdat dit kleinste vergezeld ging van den brief des geneesheers VAN DER STEEGE; waaruit men besluiten mag, dat zulk een bekken volkomen geschikt is ter gemakkelijke baring (*); hetgeen men overigens uit de afmetingen geredelijk kan opmaken.

Zulks belet intusschen niet, dat bij anderen die afmetingen, het zij alle, het zij sommige grooter kun-

DOUTREPONT en GEHLER, zoo ook die van mij, wegge-
laten, doch derzelver inhoud is, overigens, volmaakt
eensluidend met het hier medegedeelde.

In de Hollandsche vertaling, die naar deze tweede uitgave is vervaardigd, vindt men gemelde noot op bl. 14 van het Eerste Deels Eerste Stuk.

(*) Zie noot (*), bl. 27.

kunnen zijn. De vorm evenwel en de bijzondere ligtheid van het been laten zich, ook bij die meerdere ruimte van anderen, niet verloochenen. Vooral is opmerkelijk het weinig vooruitstekende van het grondstuk des heiligbeens, in het bijzonder aan het grootste en kleinste dier bekkens.

Zoo men hier ten laatste bijvoegt, dat aan geen der bekkens van andere volkstammen de zitbeensdoornen zoo diep binnenwaarts gekeerd zijn, zal men uit het verhandelde genoegzame kenmerken ontleenen kunnen, waardoor het eigensoortige der Javaansche bekkens bepaald wordt.

Ik zou de beschouwing van het onderscheid der bekkens, in bepaalde volkstammen, hiermede befluiten, zoo ik het niet van belang oordeelde, na te gaan, welken invloed de vermenging van verwijderde stammen op den vorm des bekkens hebbe.

Deze invloed het duidelijkst zichtbaar zijnde in het vrouwebekken, stel ik zulk een voor (*). Het is genomen van eene vrouw, in den tweeden graad van overgang des Negergeslachts tot den Europeër, met andere woorden, van eene vrouw, wier moeder door eenen blanken bij eene Negerin verwekt zijnde, gewoonlijk door den naam van *Mulattin* wordt aangeduid, terwijl deze, zich insgelijks met eenen Europeër vermengd hebbende, eene zoogenaamde *Mestizin* heeft ter wereld gebragt (†). Het

(*) Plaat VIII.

(†) Men heeft in de kolonie *Suriname* voor de verschil-

Het spijt mij, van gelijkfoortige voorwerpen geen meerder voorbeelden te bezitten. Hunne vergelijking toch zou van vele waarde zijn, om daaruit na te gaan, of die zonderling groote ruimte, welke wij hier waarnemen, als een doorgaand gevolg van zulke overgangen te wachten zij.

Het wijkt af van den vorm des Negerinne bekens. De darmbeenen, die aan dat van Negerinnen zich achterwaarts verheffen, krijgen hun hoogste punt hier geheel naar voren. Zij komen echter daarin met hunnen oorspronkelijken volkstam overeen, dat zij de voorbovenste knobbels, veel meer terug getrokken vertoonen, dan bij Europeesche vrouwen.

Hier-

schillende nuances van zwarten tot blanken vaste benamingen. Naar de opgave, welke ik aan de vriendelijkheid van een ervaren grondbezitter verschuldigd ben, verhouden zij zich volgenderwijze:

Zoo een blanke bij eene negerin kinderen verwekt, is het eerste geslacht een kleurling, *Mulat* genaamd.

Een blanke en *Mulattin* kinderen verwekkende, zijn het *Mestizen*.

Van een' blanke en *Mestizin* komen *Kastizen*.

Uit de vermenging van een' blanke met eene *Kastizin* verkrijgt men *Poestizen*, die de blanken evenaren en in de kolonie als geboren blanken worden beschouwd.

De *Poestizen* zijn alzoo het vierde geslacht federt de eerste vermenging.

Indien een *Mulat* en negerin zamen kinderen verwekken, zijn het *Carboegers*.

Mulatten onderling parende, behoudt het daaruit voortkomend geslacht dien naam.

Hieruit vloeit voort, dat, hoewel het hoogste punt van den kam der darmbeenen gevonden wordt in de rigting, waar men het bij Europeſche vrouwen gewoon is aan te treffen, hetzelve veel nader komt aan de voorbovenſte knobbels.

Het tafelscheidſel ontbreekt ongeveer op het midden der darmbeenen, zoo als men bij Europeſche vrouwen zulks pleegt waar te nemen. De plek echter, waar dit ontbreekt, is minder uitgebreid. De kom is zwaar en breed. Men vindt dus teekens van de beide volkſtammen, waaraan deze vrouw haren oorsprong verſchuldigd is.

De ingang, inwendige ruimte en uitgang van het kleine bekken, overtreffen de gewone maat.

Belangrijk is mij nog, bij de beſchouwing van dit bekken, voorgekomen, de hoogte der ſchaambeensgeleding, die anderzins voor de ruimte van derzelver boog zoo nadeelig is, doch hier den uitgang van het hoofd der vrucht zeer begunſtigt heeft. Wat de ſchaambeensgeleding in hoogte de gewone maat te boven gaat, is een louter gevolg van den hooger en ſtand der horizontale takken der ſchaambeenen, bij derzelver zamenkomst tot een gewricht. Het heeft dus geenen invloed op de laagte, waartoe zij in het algemeen afdalen, zoo zelfs, dat, wanneer men het opgetrokken punt weg denkt, de hoogte van het bekken aan den voorkant de gewone maat naauwelijks zal evenaren. De hoek der geleding of zoogenaamde ſchaambeens boog verliest dan ook niets, maar
ſchijnt

ſchijnt eerder in grootte te hebben aangewonnen.

Ziedaar een verſchijfel opgehelderd, hetgeen in het afgetrokkene beſchouwd, ſcheen aan te loopen tegen de gewone inſtellingen der Natuur.

De verlenging bovenwaarts van het ſchaambeensgewricht evenwel, ſchijnt mij onder die geringe afwijkingen te behooren, hoedanige men, bij overigens welgeſtelde bekkens, meermalen waarneemt; maar die op de verrigtingen des levens, of andere daarvan afhangende werkingen, geen nadeligen invloed hebben.

Die ligte afwijkingen of wijzigingen zijn ook merkbaar in velen der overige deelen van het werktuigde zamenſtel, zonder dat hieruit eenige ſtoornis der verrigtingen geboren wordt; aan ſommigen zelfs zetten zij de geſchiktheid bij voor eene ruimere werking. Immers hoezeer de menſchelijke vorm flechts één is, gedooft hij echter in deze eenheid eene naauwelijks bepaalbare verſcheidenheid.

Zijne hoogere beſtemming eiſchte eene ſteeds klimmende ontwikkeling van vermogens, die met de wijzigingen in zijn werktuigelijk zamenſtel hand aan hand gepaard gaan, en, ſchoon daardoor niet onmiddellijk bedongen wordende, echter de ſtof leveren, waardoor de werkingen van den geest zich in alle die grootheid openbaren, waarvoor de menſch op aarde vatbaar is.

Het eene deel des ligchaams nu zoo zeer met het andere zamenhangende en het eene door het an-

dere, als het ware, bepaald wordende, ligt het in de rede en wordt bevestigd door de ondervinding, dat ook die deelen bijzondere wijzigingen ondergaan, waarmede de instandhouding van het foort verbonden is, zoodra het overige ligchaam zich door eigenheden onderscheidt.

Ik meen het in de vergelijkende beschouwing der bekkens van enkele volkstammen te hebben be-
 waarheid gezien. Ik onderwerp mijne proef gaarne
 aan het wikkend oordeel van anderen, en wensch
 uit hun meerder licht, voordeel te trekken.

AFBEELDINGEN.

- PLAAT I. *Bekken van een Europeesch man.*
 — II. *Bekken van eene Europefche vrouw.*
 — III. *Bekken van eenen Neger.*
 — IV. *Bekken van eene Negerin.*
 — V. *Bekken van eene Boschjesmans vrouw.*
 — VI. *Bekken van een Javaansch man.*
 — VII. *Bekken van eene Javaanfche vrouw.*
 — VIII. *Bekken van eene Mestizin.*

VERGELIJKINGSTAFEL DER BEKKENS IN ONDERSCHIEDENE VOLKSTAMMEN (*).

	Dwarfe doormeting des grooten bekken, uit het midden van den binnenrand der darmbeenskammen.	Dwarfe doormeting des grooten bekken aan de voorhoefte van de darmbeenskammen.	Diepte of hoogte van het groot bekken. (1)	Regte doormeting van den ingang des kleinen bekken.	Schraafschijn doormetingen van den ingang des kleinen bekken. (2)	Dwarfe doormeting van den ingang des kleinen bekken.	Regte doormeting van de lawendige ruimte des kleinen bekken.	Dwarfe doormeting van de lawendige ruimte des kleinen bekken.	Diagonaal van onder de schaambeensgeleding tot aan het voorste hekkende deel des heilighoofte.	Regte doormeting van den uitzgang des bekken, zonder terugheiding van het staartbeentje.	Voorste dwars doormeting van den uitzgang des bekken.	Achterste dwars doormeting van den uitzgang des bekken.	Schraafschijn doormetingen van den uitzgang des bekken.	Diepte of hoogte van het kleine bekken achterwaarts.	Diepte of hoogte van het kleine bekken zijwaarts.	Diepte of hoogte van het kleine bekken voorwaarts.	Grootte van den heuk onder de schaambeensgeleding.
Europeesch mansbekken.....	8½ d. Rijnd. (a)	8½ d. Rijnd.	3½ d. Rijnd.	4½ d. Rijnd.	4½ d. Rijnd.	4 d. 10 l. Rijnd.	5 d. Rijnd.	4½ d. Rijnd.	3½ d. Rijnd.	3½ d. Rijnd.	3½ d. Rijnd.	3½ d. Rijnd.	3 d. 7 l. Rijnd.	5 d. Rijnd.	3½ d. Rijnd.	1½ d. Rijnd.	75°.
Europeesch vrouwebekken.....	8½ d.	7 d. 10 l.	3½ d.	4½ d.	4½ d.	5 d.	5 d.	4½ d.	3½ d.	3½ d.	3 d. 10 l.	3½ d.	4 d.	4½ d.	3½ d.	1½ d.	93°.
1ste Neger bekken.....	8½ d.	7½ d.	4 d.	4½ d.	4½ d.	5½ d.	5½ d.	4 d.	5½ d.	3½ d.	3½ d.	3½ d.	3 d. 7 l.	5½ d.	4 d.	1½ d.	62°.
2de Neger bekken.....	8 d. 2 l.	7½ d.	3½ d.	4 d.	4 d.	3 d. 10 l.	4 d.	3½ d.	4 d.	3½ d.	3 d.	3 d.	3½ d.	5 d.	3½ d.	1½ d.	60°.
3de Neger bekken.....	8½ d.	7½ d.	3½ d.	4 d.	4½ d.	3 d. 10 l.	4 d.	3½ d.	4 d.	3 d.	3 d.	3 d.	3½ d.	4½ d.	3½ d.	1½ d.	64°.
1ste Negerinne bekken.....	8½ d.	7½ d.	3½ d.	3½ d.	4½ d.	4½ d.	4½ d.	4 d. 1 l.	4½ d.	3 d.	3½ d.	3½ d.	3½ d.	4 d.	3½ d.	1½ d.	104°.
2de Negerinne bekken.....	8½ d.	7½ d.	3½ d.	3 d. 10 l.	4½ d.	4½ d.	5 d.	4 d.	4½ d.	3½ d.	3½ d.	3½ d.	3½ d.	3½ d.	3½ d.	1½ d.	100°.
3de Negerinne bekken.....	7½ d.	6 d. 10 l.	3 d.	3½ d.	4 d.	4½ d.	4½ d.	3½ d.	4 d. 2 l.	3½ d.	3 d.	3 d. 2 l.	3½ d.	3½ d.	3½ d.	1½ d.	95°.
Javaansch mansbekken.....	8½ d.	7½ d.	3 d. 7 l.	3½ d.	4 d. 2 l.	4 d. 2 l.	4½ d.	3½ d.	4½ d.	3 d.	3½ d.	3 d. 10 l.	3½ d.	4½ d.	3½ d.	1½ d.	72°.
1ste Javaansch vrouwebekken.....	8½ d.	7½ d.	3 d.	4 d.	4½ d.	4½ d.	4½ d.	3 d. 10 l.	4½ d.	3 d.	3½ d.	3 d.	3½ d.	3½ d.	3 d.	1½ d.	90°.
2de Javaansch vrouwebekken.....	8½ d.	7 d. 10 l.	3 d. 2 l.	4 d.	4 d. 10 l.	4 d. 10 l.	4½ d.	4 d. 5 l.	4½ d.	3½ d.	3½ d.	4 d.	4 d.	4 d. 2 l.	3½ d.	1½ d.	105°.
3de Javaansch vrouwebekken.....	8½ d.	7½ d.	3 d. 1 l.	3 d. 11 l.	4 d. 2 l.	4½ d.	4½ d.	3 d. 11 l.	4½ d.	3½ d.	3 d. 10 l.	3½ d.	3½ d.	3½ d.	3½ d.	1½ d.	90°.
Boschjesmans vrouwebekken.....	7½ d.	6½ d.	3½ d.	3 d. 10 l.	4½ d.	4½ d.	5½ d.	4½ d.	4½ d.	3½ d.	4 d.	3½ d.	3½ d.	3½ d.	3½ d.	1½ d.	105°.
Mestisch vrouwebekken.....	9½ d.	8½ d.	3½ d.	4½ d.	5 d.	5½ d.	5½ d.	5 d.	4½ d.	3½ d.	4½ d.	4½ d.	4½ d.	3½ d.	3½ d.	3 d.	95°.

(*) Het kleine verchil, hetwelk men hier en daar zal waarnemen, wanneer men zijnen maatstok overlegt op de afteekeningen der bekken, wie doormetingen hier werden opgegeven, hangt af van de inkringing, die het papier, bij het droogen, na het afschrijven der platen, ondergaan heeft. Die inkringing, welke bij stijfvoortig papier, niet gelijk zijnde, zal ook het verchil onverschuld kunnen zijn, bij elke afteekening van dezelfde soort.

(a) De maatschepeling, volgens het metrick stelsel, in Verlooken-dige werken tot nu toe bij ons niet gevolgd wordende, heb ik in dezen van den gewonen weg niet wille afwijken.

(2) Hier onder wordt verstaan de lengte van het heilich vink, tusschen het meest verheven gedeelte van den kam des darmbeens, tot deszelfs onderaan, bij den ingang des kleinen bekken.

(3) De schraafschijn doormetingen zijn niet altijd volkomen gelijk. Die van de rechter heilig, en darmbeensgeleding tot aan den linker heilich vink, des schaambeens, een half duim vóór den rand des heilich vink, is doorgaans iets grooter dan de linker-schraafschijn doormeting. Ik heb, ter bepaling van beide lengte, het midden genomen van dit verchil, zoo het in eenig bekken beïnvloed.

